

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาเป็นกระบวนการให้ การรับความรู้ และประสบการณ์การปรับเปลี่ยนทัศนคติการสร้างจิตสำนึก การเพิ่มพูนทักษะ การทำความเข้าใจให้กระจ่าง การอบรมปลูกฝัง ค่านิยมการถ่ายทอดศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรมของสังคม การพัฒนาความคิดโดยมีวัตถุประสงค์ที่จะให้บุคคลมีความเจริญองงามทางปัญญา มีความรู้ความสามารถที่เหมาะสม สำหรับการประกอบอาชีพสามารถดำรงชีวิตได้อย่างเหมาะสม มีค่านิยมที่ดีและอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข

จากที่กล่าวข้างต้นจะเห็นได้ว่า การศึกษาเป็นกระบวนการที่สำคัญยิ่งในการพัฒนาคนให้มีการศึกษาที่เป็นไปในแนวทางที่ถูกต้องเหมาะสมกับสภาพความต้องการทางเศรษฐกิจ สังคม การเมืองและวัฒนธรรมของประเทศจนสามารถสร้างสรรค์ความเจริญก้าวหน้าให้แก่สังคมไทยทั้งยังสร้างความสมดุลย์และความกลมกลืนของการพัฒนาระหว่างด้านต่างๆได้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2536 : 1)

ในการพัฒนาการศึกษาของชาตินั้นจำเป็นต้องคำนึงถึงองค์ประกอบหลายๆ ด้านด้วยกัน แต่ที่สำคัญที่สุดและเป็นหัวใจก็คือ หลักสูตรซึ่งต้องปรับปรุงแก้ไขเปลี่ยนแปลงเป็นกระบวนการอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เหมาะสมสอดคล้องและทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมและความเจริญก้าวหน้าทางวิชาการและการจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาคนให้มีคุณลักษณะตามที่สังคมต้องการนั้นจำเป็นต้องมีการกำหนดจุดมุ่งหมายและแนวทางในการพัฒนาเป็นหลักสูตรขึ้นมาแล้วนำหลักสูตรดังกล่าวไปจัดทวเรียนการสอนหรือการฝึกอบรม เพื่อให้บุคคลพัฒนาการตามที่หลักสูตรกำหนดไว้ (กรมวิชาการ, 2532 : 1) ดังนั้น หลักสูตรจึงเป็นแผนแม่บทในการกำหนดขอบข่ายความรู้ความสามารถและมวลประสบการณ์ เพื่อเป็นแนวทางในการจัดการศึกษาแก่เยาวชนของชาติ ผู้สอนเป็นกลไกสำคัญที่ทำให้หลักสูตรประสบผลสำเร็จ โดยผู้สอนจะนำความมุ่งหวังของหลักสูตรมาแปลงเป็นภาคปฏิบัติในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนมีคุณภาพตามที่หลักสูตรต้องการ (กรมสามัญศึกษา, 2533 : 15)

จากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช 2542 กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 ตามคำสั่งกระทรวงศึกษาธิการโดยยึดหลักความมีเอกภาพด้านนโยบายและมีความหลากหลายในการปฏิบัติเพื่อให้เกิดความสัมฤทธิ์ผลตามนโยบายนี้ กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดหลักสูตรแกนกลางที่มีโครงสร้าง

หลักสูตรยึดหยุ่น กำหนดจุดหมายที่ใช้เป็นมาตรฐานการเรียนรู้ในภาพรวม 12 ปี กำหนดสาระการเรียนรู้ มาตรฐานการเรียนรู้แต่ละกลุ่มและการกำหนดมาตรฐานการเรียนรู้เป็นช่วงชั้น ช่วงชั้นละ 3 ปี ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการจัดดำเนินการเฉพาะส่วนที่จำเป็นสำหรับการพัฒนาคุณภาพชีวิตความเป็นไทย ความเป็นพลเมืองดีของชาติการดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพ ตลอดจนเพื่อการศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ. 2544 : 2)

กระทรวงศึกษาธิการดำเนินการนำร่องใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ในโรงเรียนนำร่องและโรงเรียนเครือข่าย 2,194 แห่งทั่วประเทศ ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 และจะทยอยใช้จนครบทุกชั้นในปีการศึกษา 2547 ส่วนโรงเรียนอื่นๆ กระทรวงศึกษาธิการดำเนินการเพื่อใช้หลักสูตรนี้ในปีการศึกษา 2546 ซึ่งเป็นไปตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 หมวด 4 (แนวการจัดการศึกษา)

ความจำเป็นที่จะปรับปรุงหลักสูตรที่ใช้กันมาตั้งแต่ปีพุทธศักราช 2521 ซึ่งได้รับการปรับปรุงสองครั้ง เฉพาะบางส่วนไม่ครอบคลุมทั้งกระบวนการจึงไม่เพียงพอที่จะพัฒนาเด็กไทยให้มีทักษะและความสามารถที่จะดำรงชีวิตได้ดีและรู้ทันโลกที่ผันเปลี่ยนไปแล้วอย่างรวดเร็วการปรับปรุงหลักสูตรจึงเป็นส่วนสำคัญส่วนหนึ่งของการปฏิรูปการศึกษา ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ที่จะพัฒนาคนไทยให้บรรลุจุดมุ่งหมายและหลักการว่าจัดการศึกษาต้องเป็นไป เพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรมมีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข การปฏิรูปการศึกษา กระทรวงศึกษาได้มุ่งมั่นดำเนินการมาอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปีพุทธศักราช 2543 ที่มีความสำคัญคือ การปฏิรูปหลักสูตรเพื่อปรับปรุงบริหารจัดการเนื้อหาสาระต่างๆ ให้ก้าวหน้าทันสมัย เหมาะสมกับระดับอายุและวุฒิภาวะของเด็กและแก้ไขสาระที่ซ้ำซ้อน หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงได้แบ่งการศึกษาออกเป็น 4 ช่วงชั้น คือ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 3 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 - 6 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 - 3 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 - 6

การปฏิรูปการศึกษาดังนี้เน้นการปลูกฝังให้เด็กและเยาวชนเป็นคนดีมีคุณธรรมในศาสนา และให้ความสำคัญแก่กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน นอกจากการจัดระบบเนื้อหาสาระแล้ววิธีการจัดทาก็เป็นอีกสิ่งหนึ่งสร้างความแตกต่างระหว่างหลักสูตรเก่าและหลักสูตรใหม่ นับแต่นี้ไปกรมวิชาการจะไม่ผูกขาดการพัฒนาหลักสูตรแต่ฝ่ายเดียว แต่จะดำเนินการตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช 2542 มาตรา 27 ให้คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีหน้าที่จัดทำสาระของหลักสูตรตามวัตถุประสงค์ในวรรคหนึ่ง ในส่วนที่เกี่ยวกับสภาพปัญหาในชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคมและประเทศชาติ จัดทำเป็นหลักสูตรสถานศึกษา สถานศึกษาจะมีอิสระมากขึ้น หลักสูตรมีความหลากหลายมากขึ้น ให้ผู้เรียน

ได้มีความสัมพันธ์กับวิถีชีวิตจริงที่อยู่ในชุมชนจนเกิดความรัก ความเข้าใจแทนที่จะได้เรียนรู้แต่สิ่งไกลตัวที่กำหนดขึ้นจากส่วนกลาง

การปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ ซึ่งเป็นหัวใจของการปฏิรูปการศึกษาควบคู่ไปกับการปฏิรูปเนื้อหาสาระตามที่กำหนดไว้ในมาตรา 24 ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติคือ สิ่งที่เกิดขึ้นในสถานศึกษาและส่งผลต่อผู้เรียนโดยตรง การจัดโครงสร้างกระทรวงศึกษาธิการและเขตพื้นที่การศึกษาลงตัวแต่ผู้สอนยังสอนด้วยการเน้นท่องจำเพียงอย่างเดียวไม่เปลี่ยนแปลงวิธีการสอนให้ผู้เรียนได้ฝึกคิด วิเคราะห์ เรียนรู้ผ่านประสบการณ์ของการฝึกปฏิบัติแล้ว การปฏิรูปการศึกษาก็จะไม่ประสบผลสำเร็จอย่างแท้จริง ผู้เรียนอาจหลงลืมเนื้อหาที่ท่องไปในเวลาไม่ช้า แต่ถ้าได้รับการฝึกฝนให้รักการอ่าน รู้วิธีที่จะหาความรู้ในยุคที่ความรู้ใหม่ถูกค้นคิดอย่างรวดเร็ว เด็กไทยก็จะทำงานเก่ง รู้วิธีคิด วิธีดำเนินชีวิตมีทักษะในการเผชิญปัญหาต่าง ๆ ได้ดี กระทรวงศึกษาธิการได้วางแผนอย่างต่อเนื่องที่จะสรรหาครูต้นแบบ ครูแกนนำ เพื่อให้ครูปรับไปใช้วิธีที่พระเดชพระคุณพระเทพโสภณกล่าวคือ "สอนให้รู้ ทำให้ดู อยู่ให้เห็น" คือใช้ทุกวิธีที่จะกระตุ้นให้เด็กฝึกเขียน ฝึกคิด ฝึกค้นคว้า สอนด้วยศิลปวิทยานำมาประยุกต์ด้วยวิธีการที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญคือ รู้จักผู้เรียนเป็นรายบุคคลเพื่อส่งเสริมทั้งเด็กที่เรียนเก่งและช่วยเหลือเด็กที่เรียนอ่อนหรือพิการ ผู้สอนจะจัดห้องเรียนให้อบอุ่นและเอื้อต่อการเรียนรู้หรือบางครั้งอาจจะออกไปค้นคว้าความรู้จากห้องสมุดตามแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ เป็นการผสมผสานการท่องจำกับการฝึกปฏิบัติจริง ซึ่งองค์ความรู้ก็จะลึกซึ้งในเชิงเด็กได้ตลอดไป

ทฤษฎีการเรียนรู้การสอนเหล่านี้มีวิธีการและชื่อเรียกขานหลวมหลาย แต่พื้นฐานของทุกทฤษฎีจะต้องยืนอยู่บนพื้นฐานของความรัก ความเมตตา ความเข้าใจใส่ที่ครูมีต่อศิษย์ เด็กจึงจะ "ดี เก่งและมีความสุข" (สิริกร มณีรินทร์, 2545 : 3 - 6)

คณะกรรมการระดับชาติได้วางกลไกการดำเนินการ โดยกระจายความรับผิดชอบไปให้คณะกรรมการย่อย 9 ชุด เพื่อช่วยกำกับดูแลทั้ง 8 กลุ่มสาระหรือกลุ่มวิชาดังนี้ กลุ่มสาระภาษาไทยมีกรมวิชาการรับผิดชอบ กลุ่มสาระวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ มีสำนักงานส่งเสริมวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี สสวท. สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม มีสำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ คูแล (โดยมีคณะกรรมการพระพุทธศาสนาและคณะกรรมการการอิสลามศึกษา) ภาษาต่างประเทศ คูแลโดยกรมสามัญศึกษา กลุ่มการงานอาชีพและเทคโนโลยี กำกับโดยกรมอาชีวศึกษา กลุ่มสุขศึกษาและพลศึกษา รับผิดชอบโดยกรมพลศึกษา กลุ่มศิลปศึกษา คูแลโดยกรมศิลปกร ส่วนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนนั้น มีสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการดูแล คณะกรรมการชุดนี้จะประชุมวันพฤหัสบดีที่สามของทุกเดือน เพื่อติดตามผลการนำร่องหลักสูตรรวมทั้งการขยายผลไปสู่โรงเรียนอื่นๆ ทั่วประเทศ

ในปีการศึกษา 2545 โรงเรียนในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพิษณุโลก ที่เป็นโรงเรียนนำร่องการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 จำนวน 59 โรงเรียน

ในระบบของการพัฒนาหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับการสร้างหลักสูตร การใช้หลักสูตรและการปรับปรุงแก้ไขหลักสูตรนั้น การใช้หลักสูตรถือว่าสำคัญที่สุดที่บ่งบอกว่าหลักสูตรสัมฤทธิ์ผลเพียงใด

การทำงานเกี่ยวกับหลักสูตรถือว่าขั้นตอนการใช้หลักสูตรเป็นขั้นตอนที่มีความสำคัญในการชี้ถึงความสำเร็จหรือความล้มเหลวของหลักสูตรโดยตรง

นักพัฒนาหลักสูตรทุกคนต่างก็ยอมรับความสำคัญของขั้นตอนการใช้หลักสูตรว่ามีความสำคัญยิ่งกว่าขั้นตอนอื่นใดทั้งหมดทั้งนี้เนื่องจากว่า ถึงแม้ว่าหลักสูตรได้สร้างไว้ดีเพียงใดก็ตามยังไม่สามารถจะกล่าวได้ว่าหลักสูตรจะประสบความสำเร็จหรือไม่ ถ้าหากการใช้หลักสูตรดำเนินการไปโดยไม่ถูกต้องหรือไม่ดีเพียงพอ ความล้มเหลวของหลักสูตรก็จะบังเกิดขึ้นอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ (สวิต อูทรานนท์. 2527 : 260 - 261) ดังนั้นการใช้หลักสูตรที่ได้ผลนั้นบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตรจะต้องปฏิบัติงานตามภาระหน้าที่ของตนเองอย่างมีประสิทธิภาพ

ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาปัญหาในการใช้หลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนนำร่องการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพิษณุโลก ปีการศึกษา 2545 เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการหาแนวทางแก้ไขปรับปรุงพัฒนา การใช้หลักสูตรให้มีประสิทธิภาพและเป็นแนวทางให้โรงเรียนที่จะทำหลักสูตรสถานศึกษามีแนวทางในการปฏิบัติต่อไป

จุดมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัญหาการใช้หลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนนำร่องการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพิษณุโลก ปีการศึกษา 2545

2. เพื่อเปรียบเทียบปัญหาการใช้หลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนนำร่องการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพิษณุโลก ปีการศึกษา 2545 จำแนกตามหน้าที่รับผิดชอบ ผู้สอนแต่ละระดับชั้นที่สอนและเขตพื้นที่การศึกษา

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบถึงปัญหาการใช้หลักสูตรสถานศึกษาตามโครงการนำร่องการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 ในทัศนะผู้บริหารสถานศึกษา ครูวิชาการและ ผู้สอน
2. ทำให้ได้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับปัญหาการจัดการหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาตามโครงการนำร่องการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 เพื่อกำหนดแนวทางขอบเขตและรายละเอียดการดำเนินงานตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544
3. เป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตรสถานศึกษา เพื่อกำหนดแนวทางแก้ไขปัญหา ปรับปรุงการบริหารจัดการหลักสูตรและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาที่มุ่งเน้นการยกระดับมาตรฐานการศึกษาเป็นสำคัญ

ขอบเขตของการวิจัย

1. ด้านเนื้อหา เพื่อศึกษาปัญหาในรายด้านการใช้หลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนนำร่องการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 จำแนกเป็นรายด้าน ดังนี้
 - 1.1 ด้านการเตรียมทรัพยากรทางการบริหาร
 - 1.2 ด้านการบริหารจัดการหลักสูตร
 - 1.3 ด้านการดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้
 - 1.4 ด้านการนิเทศการปฏิบัติงาน
2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ใช้ประชากรทั้งหมด ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูวิชาการ ผู้สอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ของโรงเรียนนำร่องการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพิษณุโลก ปีการศึกษา 2545 จำนวน 337 คน
3. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย
 - 3.1 ตัวแปรต้น ได้แก่
 - 3.1.1 หน้าที่รับผิดชอบ จำแนกเป็น
 - 3.1.1.1 ผู้บริหารสถานศึกษา
 - 3.1.1.2 ครูวิชาการ

3.1.2 ผู้สอนแต่ละระดับชั้นที่สอน จำแนกเป็น

3.1.2.1 ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

3.1.2.2 ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

3.1.2.3 ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

3.1.3 เขตพื้นที่การศึกษา จำแนกเป็น

3.1.3.1 เขตพื้นที่การศึกษาที่ 1

3.1.3.2 เขตพื้นที่การศึกษาที่ 2

3.1.3.3 เขตพื้นที่การศึกษาที่ 3

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ปัญหาการใช้หลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนนาร่องการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ด้านได้แก่

3.2.1 ด้านการเตรียมทรัพยากรทางการบริหาร

3.2.2 ด้านการบริหารจัดการหลักสูตร

3.2.3 ด้านการดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

3.2.4 ด้านการนิเทศการปฏิบัติงาน

สมมุติฐานการวิจัย

1. ผู้บริหารสถานศึกษาและครูวิชาการมีปัญหาในการใช้หลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนนาร่องการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 แยกต่างกัน
2. ผู้สอนที่สอนในระดับชั้นต่างกันมีปัญหาในการใช้หลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนนาร่องการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 แยกต่างกัน
3. โรงเรียนนาร่องการใช้หลักสูตรสถานศึกษาที่อยู่ในเขตพื้นที่การศึกษาต่างกันมีปัญหาในการใช้หลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนนาร่องการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 แยกต่างกัน

นิยามศัพท์เฉพาะ

ปัญหา หมายถึง ผลที่เกิดขึ้นจากกระบวนการใช้หลักสูตร ทำให้ไม่บรรลุเป้าหมาย ข้อขัดข้อง การทำไม่ได้ การไม่ได้ทำตามกระบวนการที่ต้องทำ

การใช้หลักสูตร หมายถึง กระบวนการนำหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ไปจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนนาร่องการใช้หลักสูตรสถานศึกษาของสำนักงานการศึกษาจังหวัดพิษณุโลกในปีการศึกษา 2545

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 หมายถึง หลักสูตรแกนกลางที่ใช้เป็นกรอบหรือทิศทางในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ทั้งในระบบ นอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย

หลักสูตรสถานศึกษา หมายถึง หลักสูตรที่สถานศึกษาจัดทำขึ้น โดยนำสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนดในหลักสูตรมากำหนดรายละเอียดของกระบวนการเรียนรู้เป็นรายปี รายภาคให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาชุมชน สังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณสมบัติอันพึงประสงค์ เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคมและประเทศชาติ ทั้งยังต้องสอดคล้องกับความสามารถ ความถนัดและความสนใจของผู้เรียนแต่ละกลุ่มเป้าหมายอีกด้วย

ปัญหาการใช้หลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนนาร่องการใช้หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 หมายถึง สภาพขัดข้องของการดำเนินการนำหลักสูตรไปใช้ซึ่งก่อให้เกิดความไม่สะดวก ติดขัด เป็นต้นเหตุแห่งการสกัดกั้นความสำเร็จของการใช้หลักสูตรประกอบด้วยปัญหาใน 4 ด้าน คือ

1. ด้านการเตรียมทรัพยากรทางการบริหาร
2. ด้านการบริหารจัดการหลักสูตร
3. ด้านการดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้
4. ด้านการนิเทศการปฏิบัติงาน

ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง ผู้อำนวยการโรงเรียน อาจารย์ใหญ่ ครูใหญ่ที่ปฏิบัติงานอยู่ในสถานศึกษา

ครูวิชาการ หมายถึง ข้าราชการครูที่ได้รับการแต่งตั้งจากสถานศึกษาให้ทำหน้าที่เป็นหัวหน้าวิชาการ หรือครูวิชาการของโรงเรียน

ผู้สอน หมายถึง ข้าราชการครูที่ทำหน้าที่เป็นครูประจำชั้น หรือเป็นผู้สอนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในปีการศึกษา 2545

โรงเรียนนาร่องการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 หมายถึง โรงเรียนในเขตพื้นที่นาร่องปฏิรูปการศึกษา จังหวัดพิษณุโลก ที่อยู่ในโครงการนาร่องการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ของกระทรวงศึกษาธิการซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ลักษณะ คือ

1. โรงเรียนนาร่องการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ของกรมวิชาการ 1 โรงเรียน (โรงเรียนวัดบางทราย)
2. โรงเรียนเครือข่ายการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ของสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพิษณุโลก อำเภอละ 1 โรงเรียน 9 อำเภอ (อำเภอบางระกำ เพิ่ม 2 โรงเรียน คือ โรงเรียนบ้านตะมอประชาสรรค์และโรงเรียนบางระกำ)

3. โรงเรียนทดลองการใช้หลักสูตรในเขตพื้นที่นำร่องปฏิรูปการศึกษาจังหวัดพิษณุโลก 10% ของโรงเรียนในเขตพื้นที่นำร่องปฏิรูปการศึกษา จังหวัดพิษณุโลก รวม 47 โรงเรียน

ดังนั้นโรงเรียนนำร่องการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 มีจำนวนทั้งหมด 59 โรงเรียน

เขตพื้นที่นำร่องการศึกษา หมายถึง โรงเรียนในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพิษณุโลก ที่แบ่งเขตการบริหารเป็นเขตพื้นที่การศึกษาและอยู่ในโครงการนำร่องใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ได้แก่

1. เขตพื้นที่การศึกษาที่ 1 ได้แก่ โรงเรียนที่ตั้งอยู่ในเขตพื้นที่อำเภอเมืองพิษณุโลก และอำเภอบางระกำ

2. เขตพื้นที่การศึกษาที่ 2 ได้แก่ โรงเรียนที่ตั้งอยู่ในเขตพื้นที่อำเภอวังทอง อำเภอนิคมบรารังและอำเภอบางกระทุ่ม

3. เขตพื้นที่การศึกษาที่ 3 ได้แก่ โรงเรียนที่ตั้งอยู่ในเขตพื้นที่อำเภอพรหมพิราม อำเภอวัดโบสถ์ อำเภอนครไทยและอำเภอชาติตระการ

มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
Pibulsongkram Rajabhat University